

Στις 13 Φεβρουαρίου 1909 το Κομιτάτο "Ένωση και Πρόοδος" προκάλεσε την πτώση της κυβέρνησης του Κιαμίλ πασά (ο Κιαμίλ καταγόταν από την Κύπρο και ήταν αγγλόφιλος και εχθρός των Ρώσων, ήταν μεγάλος βεζίρης από τις 5 Αυγούστου 1908) και το διορισμό του Χιλμί πασά ως Μεγάλου Βεζίρη.

Ο Χιλμί είχε διατηρήσει πάντα σχέσεις με τους Νεότουρκους. Ήταν αποδεκτός ιδιαίτερα από τους Νεότουρκους εθνικιστές οι οποίοι είχαν αρχίσει να αποκτούν το προβάδισμα έναντι των φιλελευθέρων. Τόσο αυτοί όσο και ο σουλτάνος κράτησαν εχθρική στάση απέναντι στη νέα κυβέρνηση. Η κατάσταση επιδεινώθηκε καθώς εντεινόταν το αντιπολιτευτικό ρεύμα στην επανάσταση. Η αυτοκρατορία είχε χάσει εδάφη σε όφελος της Αυστρίας, η Βουλγαρία είχε διακηρύξει την ανεξαρτησία της και η Κρήτη την ένωσή της με την Ελλάδα. Και υπήρχε κίνδυνος να χαθούν η Μακεδονία, το βιλαέτι της Αδριανούπολης, η Αλβανία και άλλα τμήματα της αυτοκρατορίας.

Το κομιτάτο "Ένωση και Πρόοδος" είχε κάνει πολύ λίγα για να ανταποκριθεί στις ελπίδες που είχε καλλιεργήσει, οι διορισμοί που είχαν γίνει είχαν προκαλέσει μνησικακίες και απογοήτευση, ενώ όσοι βρέθηκαν στην αρχή κατηγορήθηκαν ότι υποκινούσαν το φόνο των αντιπάλων τους. Για κάποιο χρονικό διάστημα είχαν αρχίσει να οργανώνονται αντεπαναστατικές δυνάμεις. Στις αρχές Απριλίου ιδρύθηκε η Μωαμεθανική Ένωση, ένα εξτρεμιστικό σώμα που είχε την υποστήριξη του Μουράτ μπέη, πρώην μέλους του νεοτουρκικού κινήματος.

Η οργάνωση αυτή κατόρθωσε τελικά να κινήσει εναντίον της κυβέρνησης τους Αλβανούς στρατιώτες του Α' Σώματος Στρατού, που ήταν στρατωνισμένοι στην Κωνσταντινούπολη. Τη νύχτα της 12ης προς 13η Απριλίου οι δυνάμεις αυτές στασίασαν, δολοφόνησαν πολλούς αξιωματικούς και λεηλάτησαν τα γραφεία του Κομιτάτου "Ένωση και Πρόοδος" και το επόμενο πρωί ξεχύθηκαν στην πλατεία της Αγίας Σοφίας έξω από το κοινοβούλιο. Εκεί αφού ενώθηκαν με άλλα εχθρικά στοιχεία απαίτησαν την αποκατάσταση του Ιερού Νόμου. Κραύγαζαν υπέρ της επιστροφής του Κιαμίλ πασά και ζητούσαν το διορισμό του Ναζίμ πασά ως υπουργού Στρατιωτικών. Ανίσχυρος να καταστείλει την εξέγερση με τη βία, ο σουλτάνος προσφέρθηκε να διορίσει τον Τεβφίκ πασά ως Μεγάλο Βεζίρη και τον Ετέμ πασά ως υπουργό Στρατιωτικών. Υποσχέθηκε, επίσης, να προστατεύσει τον Ιερό Νόμο και να χορηγήσει αμνηστία στους στασιαστές. Απέφυγε, όμως, προσεκτικά να δείξει ότι είχε πρόθεση να καταργήσει το Σύνταγμα, κι αυτό επειδή ο Τεβφίκ πασάς είχε θέσει ως όρο για την ανάληψη του αξιώματος του Μεγάλου Βεζίρη το σεβασμό του Συντάγματος.

Στις περισσότερες επαρχίες τα γεγονότα της πρωτεύουσας θεωρήθηκαν ως πραξικόπημα εναντίον του Συντάγματος. Την άποψη αυτή υιοθέτησαν και οι ηγέτες των Νεότουρκων, φιλελεύθεροι και εθνικιστές, οι οποίοι από φόβο για τη ζωή τους, έστειλαν στη Θεσσαλονίκη εκκλήσεις για βοήθεια. Το αποτέλεσμα ήταν να οργανωθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα μια στρατιά με επικεφαλής τον Σεβκέτ πασά, τον οποίο ενίσχυσαν ο Νιαζί μπέης και αργότερα ο Εμβέρ μπέης ο οποίος επέστρεψε εσπευσμένα από την τουρκική πρεσβεία στο Βερολίνο. Η στρατιά αυτή παρά την απειλή ότι 100.000 Αλβανοί θα προέλασαν από τα Σκόπια στη Θεσσαλονίκη προχώρησε προς την Κωνσταντινούπολη. Στα Σκόπια οι Αλβανοί, που ήταν εχθρικοί προς το Κομιτάτο "Ένωση και Πρόοδος", υποδέχτηκαν ευνοϊκά το αντεπαναστατικό κίνημα στην πρωτεύουσα. Αντεπαναστατικές κινήσεις σημειώθηκαν και σε άλλες επαρχίες ενώ χιλιάδες Αρμένιοι σφαγιάστηκαν.

Η στρατιά, η οποία περιλάμβανε παλιούς κομιτατζήδες (μεταξύ τους ήταν ο Σαντάνσκι, ο Τσερνοπέεφ και ο Πάνιτσα) και με την οποία αργότερα ενώθηκε και η στρατιά της Αδριανούπολης, μπήκε στην πρωτεύουσα στις 23 Απριλίου. Οι ηγέτες της είχαν ήδη εκδώσει διακήρυξη, η οποία είχε σκοπό να δελεάσει τους στρατιώτες του Α' Σώματος Στρατού. Η διακήρυξη προέβλεπε τη συμπεριφορά τους και τους καλούσε να αποκαλύψουν τα ονόματα των υποκινητών, οι οποίοι, κάνοντας έκκληση στο θρησκευτικό τους αίσθημα, τους είχαν παραπλανήσει και τους οδήγησαν σε στάση. Η διακήρυξη είχε ως αποτέλεσμα να υπάρξει ελάχιστη έως ανύπαρκτη αντίσταση, και στις 24 Απριλίου το Β' και Γ' Σώμα Στρατού απέκτησαν τον έλεγχο της πρωτεύουσας χωρίς δυσκολίες.

Το κομιτάτο "Ένωση και Πρόοδος" βρισκόταν και πάλι σε ανοδική πορεία. Ο σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ εκθρονίστηκε και εξορίστηκε στη Θεσσαλονίκη. Ο διάδοχός του, ο Μεχμέτ Ρεσάτ, τέθηκε υπό αυστηρή επιτήρηση και δεν ήταν τίποτα παραπάνω από ένα διακοσμητικό στοιχείο. Οι αξιωματικοί του παλατιού απολύθηκαν και τις θέσεις τους πήραν στελέχη των Νεότουρκων.